

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Micallef/Malta – 17056/06

Karar 15.10.2009 [BD]

Madde 6

Medeni yargılama

Madde 6–1

Medeni hak ve yükümlülükler

İhtiyati tedbir prosedürü: *6. madde uygulanabilir*

Tarafsız mahkeme

Taraflardan birisinin avukatıyla ailevi bağları olan bir hâkimi bu nedenle reddetmeye yasanın izin vermemesi: *İhlal*

Madde 34

Mağdur

Adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin yaptığı anayasal başvuru derdest iken vefat eden kız kardeşinin adına yaptığı başvuru: *Mağdur sıfatı tanınmıştır*

Olaylar: Başvurucunun kız kardeşi 1992'de esas hakkında karar verilen bir davayı kaybetmiştir. 1985'te başvurucunun kız kardeşine bir ihtiyati tedbir kararı gönderilmiş ve sonra da komşusu esas hakkında bir dava açmıştır. Başvurucunun kız kardeşi ihtiyati tedbir kararına itiraz etmiş ve bunun sonucunda mahkeme ihtiyati tedbir kararının çekışmeli yargı ilkesine uyulmadan alındığına ve bundan dolayı da yok hükmünde olduğuna karar vermiştir. İstinaf mahkemesi bu kararı bozmuştur. 1993'te başvurucunun kız kardeşi, karşı tarafın avukatıyla arasındaki akrabalık ilişkisinden dolayı istinaf mahkemesi başkanının objektif (nesnel) tarafsızlığına sahip olmadığı iddiasıyla, anayasal bir başvuru yapmıştır. Kız kardeşinin 2002'de vefat etmesiyle birlikte başvuru yargılamaya müdahil olmuştur. 2005'te anayasal başvuru reddedilmiştir. 2006'da başvuru AİHM'ye başvurmuştur. 15 Ocak 2008 tarihinde verdiği bir kararda (bakınız Bilgi notu n° 104) AİHM'nin bir Daire'si, üçe karşı dört oyla, istinaf mahkemesinin objektif tarafsızlıktan yoksun olması nedeniyle, AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Hukuk – a) İlk itirazlar: Savunmacı Hükümet başvurunun kabul edilebilirliğine üç nedenle karşı çıkmaktadır. İlk olarak, başvurucunun yargılamanın bir tarafı olmadığından dolayı

mağdur sıfatının bulunmadığını, ikinci olarak, başvuruçunun iç hukuk yollarını tüketmediğini ve üçüncü olarak 6. maddenin ihtiyati tedbir prosedürüne uygulanamayacağını ileri sürmektedir.

i. *Mağdur sıfatı* – Doğrudan mağdur olan kişi on yıldan fazla süren ve iç hukuk yollarının tüketilmesi için sonuna kadar gidilmesi gereken anayasal başvurusu derdestken vefat etmiştir. Anayasal yargı organları ne başvuruçunun, davacının kardeşi ve mirasçısı olarak, yargılamaya müdahil olma talebini ne de davaya bakmayı reddetmiştir. Ayrıca, kız kardeşi tarafından açılmış olan davanın masraflarını ödemek zorunda kaldığından, ödediği miktarın kendisine iade edilmesi konusunda başvuruçunun parasal bir çıkarı da vardır. Öte yandan, bu dava adaletin iyi işlemesiyle ilgili önemli konuları ilgilendirmekte ve dolayısıyla davaya bakılmasında genel çıkar bulunmaktadır. Sonuç olarak, başvuru bu başvuruyu yapma sıfatına haizdir.

i. *İç hukuk yollarının tüketilmesi* – Olayların olduğu dönemde, Malta hukukunda, bir hâkim ile bir avukat arasındaki amca–yeğen ilişkisini ileri sürmek suretiyle bir hâkimin reddini öngören hiçbir düzenleme yoktu. Hükümet’in olağan iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itirazını reddeden ve bu şikâyeti esastan inceleyen anayasal yargı organları önüne bu sorunu getirmekle, başvuruçuyu AİHM önünde ileri sürdüğü olaylarla ilgili kendisine sunulan yolları kullanmıştır.

iii. *6 § 1 maddesinin uygulanabilirliği* – İhtiyati tedbir prosedürü ve bu prosedürün adil olmamasını eleştiren sonraki prosedür birbirinden ayrı iki farklı prosedür olarak görülemez, çünkü bu iki prosedür şikâyetin esasıyla ilgili tek bir prosedür oluşturmaktadırlar. Hazırlık prosedürleri normalde 6. maddenin korumasından yararlanmasalar bile, AİHM 6. maddenin, icra emirleri dâhil, ihtiyati tedbirlere uygulanabilirliğiyle ilgili olarak Avrupa Konseyi’ne üye devletler arasında geniş bir uzlaşma bulunduğunu gözlemlemektedir. Avrupa Toplulukları Adalet Divanı’nın içtihatlarında aldığı pozisyon da budur. Çok uzun olan yargılamalarda, ihtiyati tedbir prosedürü kapsamında bir hâkim tarafından alınan karar uzun bir süre boyunca, hatta istisnai durumlarda her zaman, esas hakkında karar yerine geçmektedir. Dolayısıyla, çoğu durumda ihtiyati tedbir prosedürü ile esas prosedür, 6. madde anlamında, aynı “medeni hak ve yükümlülüklerle” ilgili olup aynı etkilere sahiptirler. Bu koşullarda AİHM, ihtiyati tedbir prosedürlerinin medeni hak ve yükümlülükler için belirleyici olmadıklarına otomatik olarak karar verilmesinin haklı olmadığına hükmeder. Bu arada uğranılan zararın giderilmesinin imkânsız hale gelebileceği ve tazminat alma dışında zararın giderilmesi şansının zayıflayabileceği göz önünde bulundurulduğunda, AİHM böyle bir prosedürdeki bir kusurun her halükarda esas hakkındaki yargılama içinde düzeltilebileceğine inanmamaktadır. Dolayısıyla, AİHM içtihadın değiştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Esas hakkında yargılama veya ihtiyati tedbir prosedüründe söz konusu olan hak, 6. madde anlamında, “medeni” bir hak ise ve ihtiyati tedbir, ne kadar süreyle yürürlükte kalmış olursa olsun, söz konusu medeni hak veya yükümlülükler için belirleyici ise 6. madde uygulanacaktır. Ancak AİHM, istisnai durumlarda, 6. maddenin bütün icaplarına uymanın imkânsız olacağına farkındadır. Söz konusu mahkemenin veya hâkimin tarafsızlığı ve bağımsızlığı ihtiyati tedbir prosedürlerinde uyulması gerekli kesin güvenceler oluştururken, başka usul güvenceleri ilgili ihtiyati tedbir prosedürünün amaç ve niteliğinin izin verdiği ölçüde uygulanabilir. Bu olayda esas hakkında yargılama özünde mülkiyetten doğan hakların komşular tarafından kullanılması ve dolayısıyla medeni nitelikli bir hakkı ilgilendiriyordu. İhtiyati tedbir kararı esas hakkındaki yargılamada söz konusu olan aynı hakla ilgiliydi ve hemen icra edilebilir nitelikteydi. Sonuç olarak, 6. madde uygulanabilir.

Sonuç: İlk itirazların reddi (Altıya karşı on bir oyla).

b) *Esas*: Olayların olduğu dönemdeki Malta hukukuna göre, bir hâkim tarafsızlığıyla ilgili bir sorunun olabileceği davalarda otomatik olarak davadan çekilme mecburiyetinde değildi ve davanın taraflarından biri hâkimle karşı tarafı temsil eden avukat arasında kardeşlik bağı bulunduğu – amca–yeğen bağından bahsetmeye bile gerek yoktur – gerekçesiyle hâkimin reddini isteyemezdi. Sonra Malta hukuku değıştirilmiş ve řu anda bir kardeşlik bağıının mevcudiyetine dayanarak hâkimin reddi istenilebilir. Bu davada söz konusu ihtilâfla ilgili olarak, AİHM karşı tarafın avukatıyla mahkeme başkanını birleştiren ailevi bağıın sıklığının mahkeme hâkimlerinin nesnel olarak tarafsız olmayacakları korkusunu haklılaştırmaya yeterli olduğu kanaatindedir.

Sonuç: İhlal (Altıya karşı on bir oyla).

Madde 41 – İhlal tespiti manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin oluşturmaktadır.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.